
ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

УДК 376.1+378.2

**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
ЗАНЯТТЄВИХ ТЕРАПЕВТІВ У КАНАДІ**

Багрій І. П.

У статті розглядаються питання професійної підготовки заняттєвих терапевтів (англ., Occupational Therapists) у Канаді. Основна увага зосереджена на представленні "ролей" заняттєвого терапевта в процесі професійного втручання. Зроблено наголос на освітньому процесі та змістових блоках навчальної програми у підготовці майбутніх фахівців до здійснення заняттєвої терапії.

Ключові слова: професійна підготовка, освітній процес, заняттєвий терапевт.

В статье рассматривается вопрос профессиональной подготовки эрготерапевтов (англ., Occupational Therapists) в Канаде. Основное внимание сосредоточено на представлении "ролей" эрготерапевта в процессе профессионального вмешательства. Основное внимание уделено образовательному процессу и содержательным блокам учебной программы при подготовке будущих специалистов к осуществлению эрготерапии.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, образовательный процесс, эрготерапевт.

The article discusses the issues of professional training of Occupational Therapists in Canada. The main focus is placed on presenting the "roles" of Occupational Therapists in the process of professional intervention. The emphasis is made on the educational process and the content of the curriculum units in preparing future professionals to implement the Occupational Therapy.

Key words: professional training, educational process, occupational therapist.

Вступ. В умовах модернізації розбудова сфери професійної освіти на основі адаптації передового світового досвіду до сучасних українських економічних, суспільно-політичних та соціокультурних умов набуває особливого значення. У зарубіжній практиці з'явився та успішно розвивається фах "Occupational Therapy" як "заняттєва терапія", що наголошує на необхідності врахування особистих потреб та бажань людини у залученні до певної діяльності. Заняттєва терапія становить галузь професійної діяльності з окресленою сферою знань і навичок, специфічним набором компетенцій, відокремлених від інших професій. Оскільки у нашій країні вона не виділена в окрему галузь професійної діяльності, то послуги заняттєвої терапії частково надають такі спеціалісти, як фізичний реабілітолог, психолог, соціальний працівник та інші фахівці, професії яких є офіційно визнані, внесені до Класифікатора професій [1] та мають затверджені професійно-кваліфікаційні характеристики. Однак жоден із зазначених спеціалістів не назве заняттєву терапію провідним видом своєї діяльності.

Слід зазначити, що оскільки заняттєва терапія – це багатогранний процес, який містить також медичний, психологічний, соціальний, трудовий та інші аспекти, він не є прерогативою лише заняттєвого терапевта. Щоб поєднати і скоординувати всі ці елементи в єдиний комплекс, різні спеціалісти мали б працювати, як єдина команда. Можна стверджувати, що такі базові професії, як-от: педагогіка, психологія, соціальна робота, охорона здоров'я – мають у своєму арсеналі методики заняттєвої терапії. Це підкреслює міждисциплінарний характер заняттєвої терапії, а також те, що в Україні вона частково реалізується в

діяльності різних фахівців. Водночас можна прогнозувати, що найближчим часом заняттєва терапія, яку в Європі ще називають "ерготерапією", виокремиться в Україні в самостійну професію і тоді частина обов'язків, що є закріпленими за іншими професіями, перейде до нових спеціалістів – заняттєвих терапевтів. У процесі визначення ефективних шляхів підготовки фахівців до здійснення заняттєвої терапії на шляху формування нової для України сфери професійної діяльності виникає актуальна проблема вивчення канадського досвіду становлення цієї сфери, на який сьогодні орієнтуються більшість країн.

Основна частина. Практичний профіль заняттєвих терапевтів у Канаді (англ., Profile of Practice of Occupational Therapists in Canada) зображує заняттєву терапію як мистецтво і науку, яка, маючи свій власний фокус, дозволяє залучитися до зайнятості з метою зміцнення здоров'я і благополуччя людини [4, с. 93]. Професійні втручання відбуваються на індивідуальному, груповому, громадському і популяційному рівнях для усунення перешкод, що можуть заважати участі в зайнятості та її продуктивності. Заняттєві терапевти є основними постачальниками послуг у галузі заняттєвої терапії в Канаді. Більшість заняттєвих терапевтів працюють на посадах, які вимагають безпосереднього контакту з клієнтами заняттєвої терапії. Проте багато фахівців мають можливість поєднувати й інші посади в своїй практиці, наприклад, заняттєві терапевти, також беруть участь у процесі освіти, наукових дослідженнях, розвитку політичної або професійної управлінської діяльності.

Практичний профіль заняттєвих терапевтів визначає широкий спектр вимог заняттєвої терапії, опираючись на сьогоdnішній контекст практики. Заняттєва терапія вимагає від фахівців використання процесів на основі фактичних даних і комплексних знань, навичок і здібностей по відношенню до семи визначених "ролей". За І. Таунсендом та Х. Полатайком, відповідно до Канадської моделі забезпечення клієнт-центровості (англ., Canadian Model of Client-Centred Enablement), діяльність у заняттєвій терапії "експерта із забезпечення зайнятості" займає центральне місце. Функції цієї професії взаємопов'язані з усіма іншими ролями, опираючись на необхідні компетенції для того, щоб ефективно використовувати зайнятість і навколишнє середовище та їхню взаємодію в процесі здійснення заняттєвої терапії, а саме: комунікатора / зв'язківця, керівника, наукового практиканта, агента з обміну, співробітника / колега [4, с. 96; 7, с. 1]. Компетенції заняттєвих терапевтів як експертів із забезпечення зайнятості описані відповідно до Структури процесу канадської практики (англ., Canadian Practice Process Framework), що визначають етапи надання послуг заняттєвої терапії в Канаді. Розглянемо детальніше кожен "роль" заняттєвого терапевта в процесі професійного втручання (рис. 1).

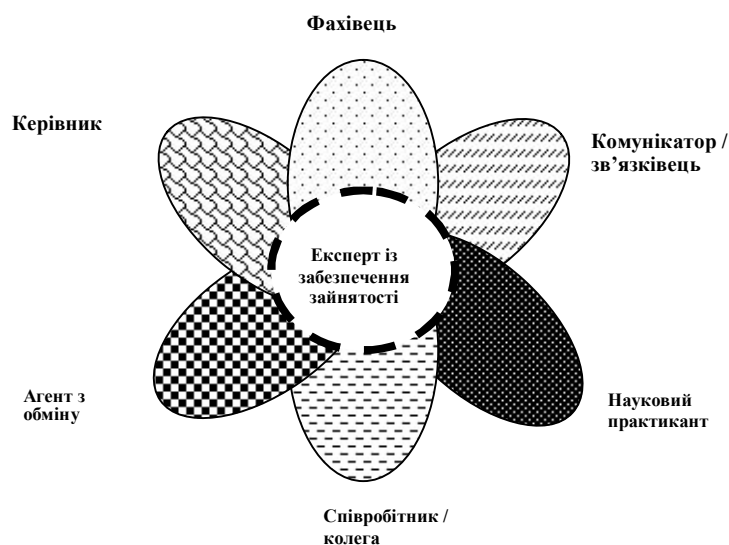

Рис. 1. Практичний профіль заняттєвих терапевтів у Канаді [7, с. 2; 9, с. 3]

Експерт із забезпечення зайнятості (англ., Expert in Enabling Occupation) вважається центральною та найбільш компетентною роллю у сфері заняттєвої терапії. В цьому випадку заняттєвий терапевт використовує процеси на основі фактичних даних, які зосереджені на зайнятості клієнта та його діяч у середовищі. Заняттєві терапевти використовують знання про зайнятість, заняттєву продуктивність та залучення до зайнятості як відповідні процеси та заходи, які в центрі, тобто у своїй сукупності, забезпечують обслуговування самого клієнта. Термін "клієнт" використовується для найменування особи, яка отримує послуги заняттєвої терапії. Визначення клієнта відповідно до керівництва практикою заняттєвої терапії свідчить про зростаюче професійне розуміння того, що люди можуть розглядатися не тільки як особи, але і як члени групи або населення. Фактично зазначений термін використовується стосовно осіб, які на невизначений період часу будуть залежними від встановленої практики [5, с. 614]. Клієнтами заняттєвої терапії є окремі особи, сім'ї, групи, співтовариства, організації та всі ті люди, які беруть чи будуть брати участь у процесі залучення до зайнятості на будь-якому етапі професійного втручання. Це дозволяє клієнту бачити перспективу та різноманітність, що спонукає його до активної діяльності. Послуги розроблені таким чином, що цілісність контексту може реагувати на мінливі умови в різновидах зайнятості, середовищі та постачальниках послуг. Роль експерта у забезпеченні зайнятості ґрунтується на компетенції включення в ролі комунікатора (зв'язківця), керівника, наукового практиканта, агента з обміну, співробітника (колеги) та спеціаліста (фахівця).

Комунікатор / зв'язківець (англ., Communicator) забезпечує зв'язок із клієнтом в усній чи письмовій формі та з використанням електронних засобів. Роль зв'язківця також демонструє заняттєвого терапевта в посередницькій діяльності та переговорах, коли приймаються рішення [4, с. 96]. Підходи зв'язківця вимагають високого рівня знань, пристосованості і змін у кожній практичній ситуації. У функції **співробітника / колеги** (англ., Collaborator) входить ефективна співпраця з ключовими учасниками зайнятості із використанням та просуванням спільних підходів для прийняття рішення. Заняттєві терапевти, прагнучи підвищити рівень професійного втручання, працюють як у міждисциплінарному середовищі, що включає спеціалістів інших галузей, так і в тісному контакті із зацікавленими сторонами у певних групах [9, с. 3]. У ролі **керівника** (англ., Practice Manager) заняттєві терапевти контролюють час, ефективно керують процесом практики, забезпечують нагляд, дієвість, підтримку і наставництво для допоміжного персоналу та інших членів команди заняттєвої терапії. Вони розвивають та підтримують стійкі методи, контролюють кількість пацієнтів, розподіл ресурсів, демонстрацію звітності громадськості та спонсорам за внесок у забезпечення ефективності програм клієнтів [7, с. 3]. **Агент з обміну** (англ., Change Agent), використовуючи свої знання і вплив відповідно, просуває зайнятість, заняттєву продуктивність та залучення до зайнятості. Заняттєві терапевти виступають від імені клієнтів, працюючи над: позитивними змінами для поліпшення програм, соціальних послуг у межах охорони здоров'я; змінами у фінансуванні, управлінні, політиці та системах, які впливають на зайнятість людей у повсякденному житті, спрямовуючи зусилля на те, щоб розширити права і можливості населення [6, с. 12]. У ролі **наукового практиканта** (англ., Scholarly Practitioner) заняттєві терапевти відображають (включаючи критику) поліпшення якості у своїй повсякденній практиці, опираючись на неперервне навчання. Як педагоги заняттєві терапевти полегшують процес навчання з клієнтами, членами команди та іншими учнями. Вони будують свою роботу на нових даних наукових досліджень, передового досвіду та емпіричних знань, а також оцінюють ефективність та дієвість обслуговування клієнтів і програм професійного втручання. Як **фахівцеві** (англ., Professional) заняттєвому терапевтові притаманні етична поведінка та високі особистісні показники у зайнятості. Заняттєві терапевти є автономними, саморегулюючими фахівцями, які індивідуально і колективно контролюють, керують особистими та професійними обмеженнями. Фахівці дотримуються етичних кодексів практики, їм властиві компетенції, що охоплюють відповідні відносини і поведінку (чесність, альтруїзм, особисте благополуччя, заохочення до суспільного блага в галузі заняттєвої терапії) [9, с. 17].

У Канаді визначили сім обов'язкових положень, що їх повинні дотримуватися заняттєві терапевти для ефективного здійснення процесу професійного втручання. До них відносяться: професійна відповідальність, критичне мислення, демонстрація практичних знань, використання процесу практики, обговорення й ефективна співпраця, залучення до професійного розвитку / навчання, управління практикою навколишнього середовища [2, с. 10; 3, с. 4].

Враховуючи складність та багатогранність процесу заняттєвої терапії в Канаді, різнобічність послуг у цій сфері професійної діяльності, високий рівень компетенції фахівців та їхню міждисциплінарність, значення заняттєвої терапії на шляху сприяння здоров'ю людини, ми вирішили дослідити процес професійної підготовки фахівців до здійснення заняттєвої терапії на основі досвіду Канади як провідної країни у цій галузі.

Всесвітня федерація заняттєвих терапевтів (англ., World Federation of Occupational Therapists), що була заснована у 1952 році і об'єднала десять країн (США, Сполучене Королівство (Англію і Шотландію), Канаду, Південну Африку, Швецію, Нову Зеландію, Австралію, Ізраїль, Індію та Данію), розробила у 2002 році "Переглянуті мінімальні освітні стандарти для заняттєвих терапевтів" (англ., Revised Minimum Standards for the Education of Occupational Therapists), на які сьогодні орієнтуються всі країни, де функціонує або поки що не функціонує галузь заняттєвої терапії.

"Переглянуті мінімальні освітні стандарти для заняттєвих терапевтів" створені для організації та регулювання ефективного освітнього процесу із заняттєвої терапії. Цей документ містить шість складових, якими є:

1. Філософія та мета, що визначаються та функціонують узгоджено і забезпечують комплексну базу програми.

2. Зміст та послідовність навчального плану, які є узгоджені з філософією та метою програми. Близько 60 % освітньої програми із заняттєвої терапії базується на практичній діяльності. Така методика передбачає ефективну інтеграцію знань, умінь та навичок студентів у практику, 10–30 % програми присвячено вивченню основ будови та функцій тіла людини, біомедицини і також включає практичні заняття. Ще 10–30 % навчального курсу займає засвоєння основ та перспектив соціального середовища людини, що також охоплює практичні заняття. Програма, що передбачає отримання освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, чи програма в рамках здобуття вищої освіти триває щонайменше 3 роки або 90 тижнів [8, с. 23]. Зміст навчального плану є узгодженим з потребами сфери охорони здоров'я та соціального забезпечення, із системами освіти, права та культури певного регіону. Навчальний план піддається перегляду на регулярній основі і оновлюється кожні 5 років (для 3-річної програми) та кожні 7 років (для 4-річної програми) [10].

3. Освітні методи. Комплекс навчальних методів сприяє розвитку знань, умінь та навичок студента, його практичних та когнітивних здібностей, а також спонукає до постійної самоосвіти.

4. Практична частина є основою в освітньому процесі. Вона включає в себе зміст навчальних програм, проте представлена як окрема категорія, оскільки вимагає застосування додаткових стандартів. Метою практичної частини освітнього процесу є інтеграція знань та умінь студентів у середовище професійної діяльності та підвищення рівня знань, умінь та емоційно-ціннісного ставлення до рівня компетенції кваліфікованого фахівця заняттєвої терапії [10]. Кожен студент повинен провести мінімум 1000 годин практичної діяльності в межах освітньої програми для забезпечення максимально ефективного процесу інтеграції теоретичної бази навчання у практику [8, с. 24]. Зазвичай термін професійної практики складає 2 місяці. Практична частина освітнього процесу також передбачає такі аспекти: інтерпретацію взаємозв'язків "людина – зайнятість – навколишнє середовище" і того, як такі зв'язки впливають на здоров'я людини; встановлення та реалізацію терапевтичних та професійних відносин; планування та підготовку до втручання засобами заняттєвої терапії; організацію процесу заняттєвої терапії; демонстрацію професійної поведінки та етики; застосування цілісного контексту професійної практики.

5. Освітні засоби та джерела освітнього процесу передбачають наявність бібліотек, інтернет-ресурсів, навчальних матеріалів, спеціального обладнання та різних додаткових засобів для забезпечення ефективного та ґрунтового навчального процесу.

6. Педагогічний склад. Викладачі володіють достатнім рівнем кваліфікації та професійного досвіду, що забезпечує ефективність навчального процесу та узгоджується з філософією та метою освітньої програми.

Кожна з вищенаведених складових ґрунтується на таких *п'яти принципах*:

1) відповідність між локальним контекстом програми, освітньою програмою та знаннями і вміннями випускників; 2) всеохоплюваність програми; 3) актуальність локального аспекту програми; 4) узгодженість із міжнародними стандартами; 5) механізм неперервного удосконалення якості програми [8, с. 26].

У рамках освітньої програми незалежно від здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня (бакалавр чи магістр) студенти повинні ознайомитись із п'ятьма аспектами та особливостями професійної діяльності у галузі заняттєвої терапії, представленими у таких змістових блоках програми:

1. Змістовий блок "Взаємозв'язки "людина – зайнятість – навколишнє середовище" та взаємодія між зайнятістю та сферою охорони здоров'я".

Цей блок містить розділ "Зайнятість", де наводиться перелік знань, умінь та навичок, які у перспективі допоможуть студентам у практичній діяльності: здатності до аналізу, адаптації, індукції, дедукції, вміння визначати природні та людські фактори, що мають певний вплив на зайняттєву діяльність. Студент повинен отримати знання про: форми та види зайнятості; вплив культурного чинника на зайнятість; причини залучення людини до процесу зайнятості; процес та організацію зайнятості; характеристики якісної та ефективної зайнятості; актуальні аспекти зайнятості та ін. У межах цього розділу майбутні заняттєві терапевти повинні оволодіти такими вміннями, як: оцінювати індивідуальні та колективні позиції та цілі стосовно зайнятості; аналізувати та реалізовувати поставлені цілі; застосовувати зайнятість у терапевтичних цілях.

Наступний розділ "*Людина*" – подає інформацію про необхідний обсяг знань студентів щодо особливостей взаємодії з іншими людьми. В ньому відображено знання теорії про такі поняття, як: людина як учасник заняттєвого процесу; динаміка розвитку поняття "зайнятість" у минулому, сьогоденні та в перспективі; взаємозв'язок між зайнятістю та еволюцією людини; зв'язок між зайнятістю та психологічними аспектами людини, між структурою, функціями тіла та здатністю людини брати участь у процесі зайнятості; самовираження та набуття власного досвіду людини через зайнятість; зміни у структурі та функціях тіла людини, реабілітація, соціальні та культурні чинники, які впливають на участь людини у процесі зайнятості; фактори попередження травм та ушкоджень для збереження фізичних можливостей людини, і як наслідок – здатності брати участь у процесі зайнятості [8, с. 13]. У студентів формується: вміння об'єктивно оцінювати роль людського фактора у процесі зайнятості; вміння займатись пошуковою діяльністю.

Розділ "*Навколишнє середовище*" містить інформацію стосовно обов'язкового обсягу знань студентів про фактори середовища життєдіяльності людини, вміння аналізувати та застосовувати ці знання у процесі зайнятості. Знання про те, як такі фактори соціального та культурного середовища, як сім'я, друзі, члени суспільства, роботодавці, вчителі тощо, впливають на здатність людини брати участь у процесі зайнятості; як елементи довкілля, такі як дизайн будинків, планування міста, транспорт, дитячі майданчики, місцева географія впливають на здатність людини брати участь у процесі зайнятості. Цей розділ повинен формувати вміння у студентів давати оцінку ролі довкілля у здатності людини брати участь у процесі зайнятості; видозмінювати оточення людини для оптимізації процесу зайнятості; емоційно-ціннісне ставлення до факторів навколишнього середовища, які перешкоджають участі людини у процесі зайнятості. Сюди належать такі методи організації заняттєвого процесу, як консультування, моделювання, робота в групах, демонстрація, навчання, тренінги, а також організація зайнятості із залученням технічних засобів.

Розділ *"Зв'язки між зайнятістю та сферою охорони здоров'я"* подає інформацію про взаємозв'язки та взаємозалежність між зайнятістю та здоров'ям людини. Він включає знання студентів про те, як обмежені фізичні можливості та участь у процесі зайнятості впливають на стан здоров'я; як стан здоров'я впливає на можливість участі у процесі зайнятості. Цей розділ формує вміння оцінювати можливості людини з огляду на співвідношення стану здоров'я та виду зайнятості; емоційно-ціннісне ставлення до поглядів інших людей про здоровий спосіб життя, визначення причин проблем зі здоров'ям та підбору відповідного виду зайнятості [8, с. 16].

2. Змістовий блок "Терапевтичні та професійні відносини" інформує про умови встановлення ефективних стосунків з клієнтами заняттєвої терапії, а також організацію результативної командної роботи. Підрозділ *"Взаємозв'язки із клієнтами заняттєвої терапії"* містить інформацію про встановлення продуктивних стосунків із людьми, які є частиною оточення клієнтів заняттєвої терапії, включаючи членів сімей, опікунів, доглядачів, знання основних характеристик та особливостей терапевтичних стосунків та комунікаційного процесу. Сюди належать такі поняття, як: "співпраця", "наставництво", "навчання", "мотивація", "сподівання", "покращення", "вибір людини", "ставлення до людини з повагою", "довіра" [8, с. 14]. Теоретичний матеріал спрямований на формування вміння у студентів встановлювати контакт з різними людьми, в тому числі з представниками різних культур, спілкуючись з ними з точки зору поваги до їх культурної належності та даючи їм підтримку, заохочення та віру в їх спроможність стати повноцінним учасником заняттєвої терапії (із застосуванням бесіди та консультації). Сюди також належить прояв позитивного ставлення до людей, незважаючи на особисті людські фактори, особливості стану здоров'я клієнта чи причини їх неспроможності бути повноцінними учасниками процесу зайнятості.

Один із підрозділів, що має назву *"Взаємовідносини у професійному колективі та взаємозв'язки між учасниками організаційного процесу"*, подає інформацію про встановлення ефективних робочих стосунків між членами колективної праці. Сюди можуть входити члени сімей клієнтів, спеціалісти із заняттєвої терапії, соціальні працівники тощо. Склад колективу залежить від мети та філософії програми. Описуються знання про важливість колективної співпраці і про те, як встановити ефективні робочі стосунки, досягнути спільно поставлених цілей. На основі цього підрозділу студенти повинні оволодіти вміннями організовувати продуктивний процес роботи з різними людьми, в тому числі і з людьми, які є вищими за професійною ієрархією, а також і з людьми, за яких вони несуть відповідальність, налагоджувати сприятливі стосунки з іншими членами команди для досягнення максимально ефективних результатів.

3. Змістовий блок "Процес заняттєвої терапії". Тут описано організацію та зміст заняттєвої терапії, що є визначальними у виборі конкретних типів та методик організації процесу заняттєвої терапії і може бути зосередженим на роботі з однією людиною, групою чи суспільством в цілому. Цей аспект освітньої програми містить знання та вміння, такі як: демонстрація необхідності залучення до процесу заняттєвої терапії; оцінка та аналіз заняттєвих потреб; готовність людини брати участь у процесі заняттєвої терапії; особисті фактори, які мають вплив на процес зайнятості; зовнішні фактори, які мають вплив на процес зайнятості; стан здоров'я клієнта; співпраця з клієнтом для визначення його заняттєвих потреб та цілей; зміни особистого характеру для забезпечення участі у процесі зайнятості; усунення будь-яких обмежень у діяльності; ліквідація зовнішніх перешкод; зміна навколишнього середовища для полегшення або отримання максимальної користі від участі у процесі зайнятості; відновлення належної структури та функцій тіла людини; вибір та планування відповідного заняттєвого втручання для досягнення максимальних результатів; реалізація процесу втручання та постійний моніторинг його ефективності; оцінка результатів втручання; ведення записів про напрямки, методи та результати процесу заняттєвої терапії (звіти, доповіді) [8, с. 18]. У студентів формуються вміння контролювати процес заняттєвої терапії, залучати клієнтів у заняттєвий процес та фіксувати дані про результати процесу професійного втручання.

4. Змістовий блок **"Професійна мотивація та поведінка"**. У цій частині програми описано якості та характеристики, якими повинен володіти кваліфікований спеціаліст сфери охорони здоров'я. Налічують п'ять основних критеріїв, за якими оцінюється рівень компетентності та професіоналізму працівника напряму, пов'язаного із здоров'ям людини: *інформативно-пошуковий процес* (знання про те, як знайти необхідну теоретичну інформацію та відомості про результати досліджень; визначення чи теорія та результати досліджень є сумісними із концепціями філософії про людину, здоров'я та зайнятість з точки зору заняттєвої терапії); *практична етика* (знання про національні та міжнародні етичні теорії та принципи, а також їх функціонування на місцевому рівні); *професійна компетентність* (оцінка власного рівня знань, вмінь та здібностей і наскільки вони відповідають потребам та вимогам сфери охорони здоров'я; вміння об'єктивно оцінювати власний рівень професійної підготовки); *рефлексивна практика* (відображення знання теорії рефлексивної практики і вміння проявляти та успішно застосовувати на практиці власні знання про терапевтичні відносини та ін.); *лідерські якості* (знання основ системи управління, управління ресурсами, персоналом та послугами і вміння швидко організовувати власні дії та дії інших і, як наслідок – вчасно надавати необхідну медичну допомогу) [8, с. 19].

5. Змістовий блок **"Контекст професійної практики"**. Ця частина програми ознайомлює студентів із аспектами, що впливають на здоров'я людини, і як наслідок – на заняттєву терапію (фізичне, поведінкове та соціальне середовище). Сюди належать як локальні (засоби для навчання дітей з особливими потребами), так і міжнародні фактори. Цей розділ подає знання про: права людини у сфері охорони здоров'я; культурну толерантність у сфері охорони здоров'я; детермінанти у сфері охорони здоров'я; національні потреби, пріоритети та цілі у сфері охорони здоров'я; систему охорони здоров'я та соціального забезпечення; законодавчу систему у сфері охорони здоров'я та соціального забезпечення [10]. Ця частина програми формує вміння організовувати та якісно надавати послуги заняттєвої терапії, сприяти розвитку та удосконаленню оздоровчих послуг, що надаються заняттєвою терапією, розуміння невід'ємного права будь-якої людини отримувати медичні послуги.

Вищенаведені змістові блоки є невід'ємними складовими навчальної бази освітньої програми із заняттєвої терапії. Однак вони можуть мати певні особливості та відмінності залежно від наступних індивідуальних характеристик локального характеру: особливостей локальних потреб у сфері охорони здоров'я; характеристик функціонування локальних систем охорони здоров'я, соціального забезпечення та законодавчої системи; наявності продуктивних видів зайнятості; цілей та принципів освітньої програми.

Підготовка фахівців до здійснення заняттєвої терапії у соціальній сфері має свою специфіку. Комплексні дані про місцеві системи повинні включати такі підрозділи: цілі та пріоритети системи охорони здоров'я та соціального забезпечення на державному рівні; взаємозв'язок законодавчої гілки правової системи із заняттєвою терапією; інформація про функціонування приватних оздоровчих закладів та інших структур сфери охорони здоров'я, що діють на громадських засадах; інформація про такі сфери як житлове будівництво, зайнятість, освіта, мистецтво, культура та правова система; інформація про систему фінансування сфери охорони здоров'я, яка охоплює систему страхування, фінансування розвитку громад, фінансову підтримку структур медичного напрямку [8, с. 24]. Дана інформація, яка визначає зміст навчального плану, включає законодавчий напрям державної політики та посилання на послуги та організації, які у перспективі потрібно сформулювати.

Висновки. Процес професійної підготовки фахівців до здійснення заняттєвої терапії у Канаді є багатограним та складним. "Переглянуті мінімальні освітні стандарти для заняттєвих терапевтів" забезпечують організацію та регулювання ефективного освітнього процесу із заняттєвої терапії, включаючи шість складових, а саме: філософію та мету; зміст і послідовність навчального плану; освітні методи; практичну частину; освітні засоби та джерела; педагогічний склад. Кожна із цих складових ґрунтується на принципах відповідності між локальним контекстом програми, освітньою програмою та знаннями і вміннями

випускників, всебічності програми та узгодженості із міжнародними стандартами. В рамках освітньої програми незалежно від здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня студенти повинні ознайомитись із певними аспектами та особливостями професійної діяльності, якими є: взаємозв'язки "людина – зайнятість – навколишнє середовище" і взаємодія між зайнятістю та сферою охорони здоров'я; терапевтичні та професійні відносини; процес заняттєвої терапії; професійна мотивація та поведінка; контекст професійної практики. Кожен із цих аспектів є невід'ємною складовою навчальної бази освітньої програми із заняттєвої терапії (хоча може мати певні особливості локального характеру), ознайомлює із теоретичним матеріалом, на основі якого формуються професійні вміння та емоційно-ціннісне ставлення до концепції заняттєвої терапії. Всі ці моменти свідчать про високий, структурований, чітко окреслений рівень вимог до процесу професійної підготовки фахівців до здійснення заняттєвої терапії у Канаді, їхню роль у соціально-виховній роботі та потребують великих зусиль для того, щоб адаптувати цей досвід до нинішніх українських умов.

Література

1. Національний класифікатор України. Професійні назви робіт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dk003.com/alpha>. – Назва з екрана.
2. Essential Competencies of Practice for Occupational Therapists in Canada, 3rd ed: Includes competencies for nonclinical work. Copyright by the Association of Canadian Occupational Therapy Regulatory Organizations (ACOTRO), 2011. – 39 p.
3. Essential Competencies of Practice for Occupational Therapists, 2nd ed in Canada. Alberta College of Occupational Therapists, 2003. – 23 p.
4. Gail Boniface. Using Occupational Therapy Theory in Practice / Boniface Gail, Seymour Alison. – Library of Congress Cataloging-in-Publication Data, 2012. – 208 p.
5. Occupational Therapy Practice Framework: Domain and Process // American Journal of Occupational Therapy. – 2002. – № 56. – P. 609–639.
6. Practice Profile for Support Personnel in Occupational Therapy in Canada Project Summary Conceptual Design and Design Elements Prepared for CAOT by Management Dimensions Inc, October, 2007. – 17 p.
7. Profile of Practice of Occupational Therapists in Canada / Canadian Association of Occupational Therapists, 2012. – 33 p.
8. Revised Minimum Standards for the Education of Occupational Therapists / World Federation of Occupational Therapists, 2002. – 39 p.
9. Support Personnel in Occupational Therapy. Background Paper: Development of a Practice Profile for Support Personnel in Occupational Therapy in Canada: Environmental Scan Prepared for CAOT by: Management Dimensions Inc, April, 2007. – 27 p.
10. World Federation of Occupational Therapists [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wfot.org/>. – Назва з екрана.